

МИХАИЛ БУЛГАКОВ
ЧАШАТА НА ЖИВОТА
ВЕСЕЛ МОСКОВСКИ РАЗКАЗ
С ПЕЧАЛЕН КРАЙ

Превод от руски: Лиляна Минкова, 2003

chitanka.info

Откровено, с ръка на сърцето, ще ви кажа, гражданино, загивам си заради проклетия Пал Василич... Съблазни ме с чашата на живота, а после ме предаде, подлецът!...

Та стана така, значи. Седя си аз тихо и мирно у дома и се занимавам с калкулация. То само думата му е калкулация, понеже заплатата ми е всичко на всичко двеста и десет. Петдесет си слагам в джоба. И пресмятам: до първи са десет дена. Та по колко, значи? Ами петачка на ден. Правилно. Мога ли да изкарам? Мога, но само с калкулация. Чудесно! Изведнъж вратата се отваря и влиза Пал Василич. Леле, мале: кожухът му страхотен, калпакът и той. Виж го ти мръсника, рекох си! Лицето му зачервено и ми лъха на портвайн. Зад него допълзя още някакъв, и той изтупан.

Пал Василич веднага ни запознава:

— Запознай се — наш човек, от тръста.

Че като удари калпак в масата, като викна:

— Капнал съм, приятели! От пуста работа бял ден не виждам! Искам да си поема дъх, да прекарам вечерта с вас! Хайде, приятели, да прием от чашата на живота! Да вървим! Да вървим!

Да де, ама моите пари колко са? Нали ви казах: петдесет. Аз съм деликатен човек, на аванта не съм свикнал, а с петдесетте закъде съм? И са ми последните!

— Нямам пари... — му рекох.

Той като ме изгледа.

— Голямо си прасе — вика, — приятел ще обиждаш, така ли?

Е, рекох си, като е така... И тръгнахме.

Едва бяхме излезли, и почнаха едни чудеса. Портиерът тъкмо чистеше тротоара. Пал Василич право при него, дръпна му лопатата и взе той да чисти.

— Аз съм интелигентен пролетарий! — крещи. — Мен от никаква работа не ме е срам!

Минава някакъв другар и той право по галоша му — хръц! И го срязва. Портиерът изтича при Пал Василич и си дръпна лопатата. Пал Василич като се развика:

— Другари! Помощ! Отговорен другар бият, мен бият!

Стана, разбира се, скандал. Събраха Се зяпачи. Виждам аз, че лошо ни се пише. Хванахме го с оня от тръста под мишниците и хайде

— в първата врата. Да, ама на вратата пише: „... сервираме и вино“. Другарят подире ни, с галоша в ръка.

— Платете ми, ако обичате, за галоша.

И какво мислите? Отвори си Пал Василич портфейла и аз като надникнах в него, примрях! Само стотачки. Пачката четири пръста дебела. Господи! — рекох си. Пал Василич отплюнчи две банкноти и презрително на другаря:

— В-вземете, д-другарю.

И се засмя едно носово, като актьор:

— Ха-ха-ха.

Оня, разбира се, веднага се изпари. То и най-скъпите галоши да струват, да струват рубла и половина. Е, рекох си, утре за шейсет ще си купи.

Чудесно. Седнахме ние и давай. Московския портвайн, нали го знаете? От него човек не се напива, ами направо си губи акъла. Помня, че ядохме раци и неочаквано се озовахме на Страстния площад. На Страстния площад Пал Василич прегърна някаква дама и я целуна три пъти: по дясната буза, по лявата и пак по дясната. Помня, че ние си примирахме от смях, а дамата направо се вцепени. Пушкин гледа дамата, а дамата гледа Пушкин.

Веднага налетяха ония с букетите, Пал Василич купи един и го стъпка.

Изведнъж чувам дрезгав, гърлен глас:

— Ами вас? Да ви разходя ли?

Качихме се. Оня се обръща към нас и пита:

— Ваше сиятелство, закъде ще заповядате?

Туй Пал Василич — сиятелство, а? Виж я ти гадината, си рекох.

Пал Василич разкопча кожуха и отговаря:

— Накъдето искаш!

Оня веднага завъртя кормилото и полетяхме като вихър. След пет минути цъфнахме на улица Неглинна. Там оня изгрухтя три пъти с тромбата, като прасе:

— Хърр... Грух... Грух.

И какво мислите? Като чува туй „грух“, че като наизскачаха ония ми ти лакеи и ни поведоха под ръка. Управителят на ресторанта, същински граф:

— Маса за вас.

Цигулките:

Под знойното небе на Аржентина...

Някакъв човек с калпак и с палто наполовината в сняг, танцува между масите. Пал Василич беше вече не червен, ами на петна, че като ревна:

— Я ги разкарайте тия портвайни! Шампанско искам да пия!

Лакеите хукнаха кой накъде, а управителят наведе сресана на път глава:

— Мога да ви препоръчам марка...

Че като се разхвърчаха наоколо ни тапи, като пеперуди. Пал Василич ме прегърна и вика:

— Обичам те! Стига си киснал в тоя Централен съюз. Ще те уредя в нашия тръст. Тъкмо съкращават щата, значи свободни места има. А в тръста аз съм цар и Бог!

Приятелят му и той като ревна:

— Вярно! — Че като запрати от възторг чашата си в пода и — на парчета.

Да бяхте го видели тогава нашия Пал Василич!

— Абе ти широка душа ли ще ми демонстрираш? Строшил една чашка и умира от щастие? Ха-ха-ха. Гледай!

И хайде фруктиерата в пода — фрас! Приятелят му от тръста — чаша! Пал Василич — сосиерата. Оня от тръста — чаша.

Опомних се чак като ни поднесоха сметката. Видях я като в мъгла — един милиард деветстотин и дванайсет милиона. Н-да.

Помня, че както плюнчеше банкнотите, Пал Василич измъкна изведнъж пет стотачки и ми вика:

— Приятелю! Давам ти ги на заем! Едва връзваш двата края в тоя Центърсъюз! Вземи ги тия петстотин! Като дойдеш при нас в тръста, и ти ще се опаричиш.

Не издържах, гражданино. Взех от оня подлец петстотинте. Съгласете се: нали тъй или иначе щеше да ги пропие, нехранимайкото. В техния тръст лесно се печелят пари. Ако щете вярвайте, ама като взех проклетите петстотин, и изведнъж ми се сви сърцето. Обърнах се инстинктивно и гледам като в мъгла — седнал в ъгъла някакъв човек, а

пред него бутилка минерална вода. Гледа в тавана, а на мен ми се стори, че мен гледа. Той сякаш невидими очи имаше — втори чифт на бузата.

Така ми призля изведнъж, не мога да ви опиша.

— Хопа-тропа-хоп-ла-ла!

Най-сетне заподскачахме към вратата. Лакеите се носят пред нас и ни махат със салфетките.

Усетих как въздухът ме шибна в лицето. Помня и че шофьорът пак изгруктя и че пътувах прав. Накъде — не зная. Нищичко не помня...

Та събуждам се аз у дома. Два и половина.

Главата ми — божке — не мога да я вдигна. Спомних си криволяво какво стана вчера и веднага бръкнах в джоба.

Петстотинте — на мястото си. Е, рекох си, не е зле! Главата ми се цепи, но лежа и си мечтая как ще тръгна на работа в тръста. Полежах, пих чай и ми пооекна на главата. Вечерта рано заспах.

А посред нощ — звъни се...

А, рекох си, сигурно е леля ми от Саратов.

Отивам бос до вратата и питам:

— Лельо, вие ли сте?

През вратата непознат глас:

— Да. Отворете.

Отворих и се вцепених...

— Но, позволете, — питам, ама гласът ми никакъв го няма, — но защо?...

Ах, подлецът! То какво излезе? На разпита при следователя Пал Василич (него още сутринта го прибрали) им казал:

— Петстотин от тях предадох на гражданина еди-кой си. — Тоест на мен.

Идеше ми да викна: нищо подобно!

Но като погледнах оня с чантата в очите... И си спомних! Божке, минералната! Той! А очите, дете бяха на бузата, са сега на челото му!

Примрях... вече не помня как извадих петстотинте... Оня хладнокръвно на другия:

— Присъединете към делото. — А на мен: — Облечете се, ако обичате.

Боже, Господи! Вече бяхме наближили и гледам през сълзи — една лампичка свети над надписа: „Участък“. Чак тогава се осмелих да попитам:

— Онзи подлец какво е направил, та трябва аз да си загубя свободата?...

Оня през зъби и подигравателно:

— О, дребна работа. Пък и не ви засяга.

Как тъй не ме засяга? После разбрах: него кажи-речи по седем члена... и даване, и вземане на подкуп и немарливо отношение, а най-важното — злоупотребил с държавни пари. Та такива ми ти дреболии, значи. Той, негодникът, значи последна вечер си е доизкарвал тогава — пиел от чашата на живота. Накратко казано, пуснаха ме след две седмици. Аз бегом в моя отдел. Предчувствах си го: гледам, седнал на моето бюро някакъв непознат с куртка, косата му на път.

Съкращения. Само това ми лисваше... Чак се слисах...

Заднишком, заднишком и към телефона.

Изтръпнах... получих си последния аванс за две седмици — сто и пет рубли... И излязох.

Оттогава обикалям ли, обикалям. Ако продължи така още две седмици, мисля, че ще сложа край на живота си.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.